

Korompai Gáborné

In memoriam dr. Gomba Szabolcsné
dr. Lábos Olga (1935 – 2019)

Életének 84. évében, 2019. május 8-án eltávozott a Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtárának nyugalmazott főigazgatója.

Dr. Gomba Szabolcsné dr. Lábos Olga Sátoraljaújhelyen született értelmiségi családban. Alsó- és középiskolai tanulmányait szülővárosában végezte. 1954-től a Debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem Bölcsészkarának hallgatója volt, 1958-ban magyartörténelem szakos középiskolai tanári képzést szerzett és házasságot kötött a Debreceni Orvostudományi Egyetem munkatársával, dr. Gomba Szabolccsal.

Fiatal diplomásként nem sikerült tanári állást kapnia; előbb az Orvostudományi Egyetemen, majd Bognár Rezső professzor mellett a KLTE Szerves Kémiai Intézetében végzett titkári és könyvtárosi teendőket.

1962-ben nyert alkalmazást az Egyetemi Könyvtárban. Kezdetben intézeti referensként szervezte a tanszéki könyvtárakkal való együttműködést, majd a Folyóirat Osztály

csoportvezetőjeként az egyházi és magánkönyvtárakból ömlesztett állapotban érkező nyomtatványok válogatásával, állományba vételével nagyban hozzájárult a Könyvtár retrospektív nemzeti periodikagyűjteményének teljesebbé tételéhez.

Könyvtárosi munkája mellett intenzív nyelvtanulást folytatott. 1968-ban felsőfokú könyvtárosi szakképesítést szerzett az ELTE Könyvtártudományi Tanszékén.

Nem mondott le irodalomtörténeti ambícióiról sem. Bán Imre professzor irányításával doktori disszertációján dolgozott. 1971-ben védte meg *Kacskeleti Alexis János: Dániel próféta könyvének irodalomtörténeti elemzése* című értekezését.

Ebben az időben dolgozta ki Csűry István az Egyetemi Könyvtár valamennyi munkaterületét érintő reformtervezetét, amelyet az idősebb kollégák ellenérzéssel fogadtak, de amelynek érvényesítésében Csűry István értő és támogató partnerre talált Gomba Szabolcsné személyében, valamint a fiatal könyvtárosokban. Az 1960-as évtized végén következett be az a generációváltás, amikor Kovács Máté nagy öregjei helyébe Csűry István fiataljai léptek.

A szakreferensi rendszer bevezetésével olyan tudományos könyvtárosi munkakörök alakultak, amelyeket egyetemi és felsőfokú könyvtáros képzéssel, nyelvismerettel, valamint doktori fokozat megszerzésével lehetett betölteni.

Az Egyetemi Könyvtárnak ebben a megújuló és felívelő időszakában, 1971-ben kapott Gomba Szabolcsné kinevezést a Gyarapító Osztály vezetésére. Az akkori szegényes valutakeret célszerű felhasználásában a szakreferensek megalapozott beszerzési javaslataira és a tanszékek részéről bejelentett szakirodalmi igényekre alapozva, valamint a nemzetközi cserekapcsolatokból adódó lehetőségek kihasználásával sikerült az egyetemen folyó kutatásokhoz nélkülözhetetlen külföldi könyveket és folyóiratokat biztosítani.

Csűry István nagyra értékelte könyvtári tevékenységét és azt a tudományos munkát, amellyel valóra váltotta az általa ideálisnak tartott tudós könyvtárossról alkotott elképzelését, aki megfelelő partneri szintet képvisel az egyetemi oktatókkal.

Gomba Szabolcsné nem csak tudományos munkájával, de a szakmai közéletben betöltött szerepével is megbecsülést szerzett önmagának és a Debreceni Egyetemi Könyvtárnak. Neki köszönhető a Könyvtáros Egyesület Hajdú-Bihar megyei szervezetének létrehozása, utóbb a Magyar Könyvtárosok Egyesülete elnökségének lett tagja, majd a Könyvszakmai Szövetség elnökségének és a Nemzeti Kulturális Alap Könyvtári Kollégiumának volt tevékeny részese.

Korán részt vállalt a könyvtár vezetői kollégiumának munkájában, mint az intézmény dolgozóinak bizalmából megválasztott szakszervezeti vezető. Józan ítélőképessége, szociális érzékenysége, határozottsága, tapintatos konfliktuskezelő stílusa nagy segítséget jelentett számtalan személyi és intézményi probléma megoldásában.

Amikor igazgatóhelyettesi kinevezését megkapta, még nem lehetett előre látni, hogy milyen nehéz élethelyzetbe kerül, hiszen hivatali főnökével való harmonikus szakmai és emberi kapcsolata zavartalan, eredményes időszak beköszöntét ígerte. A remények fokozatosan beteljesültek, a szakreferensek többsége doktori fokozatot szerzett, rendszeresen publikált. Gombáné régi magyar irodalom iránti érdeklődését az Egyetem Magyar

Irodalmi Intézete is támogatta: Szenci Molnár Albert, Milotai Nyilas István munkáival foglalkozó dolgozatai rendre megjelentek.

Gyakorlati tevékenységének eredményeként sikerült létrehoznia az integrált Kémiai Szakkönyvtárat a vegyészeti intézetek új épületében.

Mindenben támogatta a Könyvtár főigazgatóját a hagyományos szolgáltatások és értékrend fenntartásának és a bevezetésre kerülő újítások összehangolásának munkájában. Az évkönyv kiadása mellett kiadványsorozatok indultak, szabadpolcos szakkézikönyvtárral ellátott társadalomtudományi és természettudományi olvasóterem létesült.

Nem kis érdeme volt abban, hogy 1976-ban a Debreceni Egyetemi Könyvtárat hivatalosan is második nemzeti könyvtárrá nyilvánították, s ez újabb kihívások elé állította az intézményt. Előterbe került az információs tevékenység megerősítése, a könyvtárak közötti és a nemzetközi kapcsolatok kibővítése. Halaszthatatlan feladattá vált a könyvtári munka gépesítésének lehetőségét tanulmányozni. A legnagyobb gondot az évek óta egyre aggasztóbbá váló helyhiány okozta.

Gomba Szabolcsné a főigazgató közvetlen munkatársaként a tőle megszokott módon, mindenben aktív részt vállalt, és átfogó ismeretet, tapasztalatot szerzett az intézmény vezetésének felelősségteljes munkájáról.

Csűry István súlyos betegsége idején szinte megható volt az a figyelem, együttérző türelem, amellyel segítette a végzetes kórral küzdő főnökét, akinek tragikusan korán bekövetkezett halála után ezek az előzmények tették őt méltó utóddá.

1981-ben kapta meg főigazgatói kinevezését.

Jóllehet az akkori körülmények között még beláthatatlanul távolinak tűnt a könyvtári automatizálás hazai bevezetésének lehetősége, ő mégis tudatosan készült a korszerű és a nyugati világban már működő rendszerek megismerésére, majdani bevezetésének előkészítésére. Közben főigazgatói tevékenységének szép eredményei születtek: a Debreceni Egyetemi Könyvtárban nyílt meg az ország harmadik Osztrák Könyvtára, majd az 1980-as évek második felében sikerült a volt Egyetemi Templom épületének nagyobb részét könyvtári célra átépíttetni, berendezni, s ezáltal a krónikus helyhiányt enyhíteni.

A könyvtári épületrészben közel 15.000 polcfolyóméteren kapott helyet a periodikaállomány, a zenemű- és plakáttári gyűjtemény, valamint a kéziratár. Az olvasók számára hírlapolvasó és kutatói övezet létesült. A több évtizedes helyhiánnyal való küzdelem és vezetői pályája nagy sikerének tartotta, hogy mindez megvalósulhatott.

Nagy tervének, a könyvtár informatikai struktúrájának számítógépes kiépítésére a rendszerváltoztatás hozta meg a lehetőséget.

A szakmai felkészítésbe bevonta munkatársait, hazai és külföldi tanulmányutakra küldte őket. Sikerült kiválasztania azt a kivételes tehetségű fiatal könyvtárost, dr. Koltay Klárát, aki legalkalmasabbnak bizonyult a későbbiekben is az automatizált könyvtári rendszer működtetésének kézben tartására. Gombáné rendszerfejlesztő céggel folytatott tárgyalásokat, bemutatókat, tréningeket szervezett, az anyagi feltételek biztosításához pályázatot nyújtott be a világbanki támogatás elnyerésére.

Egy visszaemlékezésben így fogalmazott : „...legnagyobb eredményként azt könyvelhetem el, hogy végre tudtam hajtani az Egyetemi Könyvtári élet úgynevezett „rendszerátalakítását”, a hagyományos, manuális rendszert sikerült új, integrált számítógépes könyvtári rendszerrel, az amerikai Voyagerrel felváltani.”

Felelősséget érzett a Könyvtár jövőjéért, ezért olyan főigazgatót ajánlott maga helyett, dr. Lévay Botondné dr. Böőr Irén személyében, akiről biztosan tudta, hogy töretlenül folytatni fogja elődei munkáját. Nem csalódott: utódjának sikerült megvédenie a Debreceni Egyetemi Könyvtár Nemzeti Könyvtári státuszát.

Gombáné 1995-ös nyugdíjba menetele után sem szakadt el a könyvtártól, folytatta az intézmény keretei között működő OMIKK Fordító Iroda vezetését, nem csak a régi magyar irodalom iránt érdeklődő hallgatókat oktatta, de egyre több részt vállalt a könyvtár szakos hallgatók képzésében is. Közben PhD fokozatot szerzett. Tudományos érdeklődése új témák felé vezette: Tótfalusi Kis Miklós bibliájának, majd halálának 300. évfordulójára konferenciát szervezett, előadást tartott.

Könyvtárosok számára korszerű, összefoglaló jellegű kézikönyv fordításával foglalkozott. Tevékeny, eredményekben, sikerekben gazdag életet élt. Szakmai és társadalmi munkásságát több elismerés, kitüntetés kísérte. Aktív pályája végeztével, 1995-ben vette át a Magyar Köztársasági Érdemrend kiskeresztjét.

A megpróbáltatások őt sem kerültk el: aggasztotta fia betegsége, hányatott sorsa, mélyen megrázta férje elvesztése, majd unokája tragikus halála. Az idős korrall járó betegségek ellenére, fogyatkozó erővel, de önállóan próbálta ellátni az adódó teendőket az utolsó percig.

*Gomba Szabolcsné Lábos Olga-t a Debreceni Egyetem,
a Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtára saját halottjának tekinti*